

Indeklima

Flere end hvert tredje FOA-medlem synes, at indeklimaet på deres arbejdsplads er dårligt eller meget dårligt. Af dem har 83 procent i meget høj, høj eller nogen grad oplevet fysiske gener som træthed, koncentrationsbesvær og hovedpine. Det viser en undersøgelse, som FOA har foretaget blandt medlemmer i job.

Undersøgelsen blev gennemført i perioden 22. juni – 5. juli 2018. I alt 4.222 medlemmer svarede på ét eller flere spørgsmål om indeklima.

Hovedkonklusioner

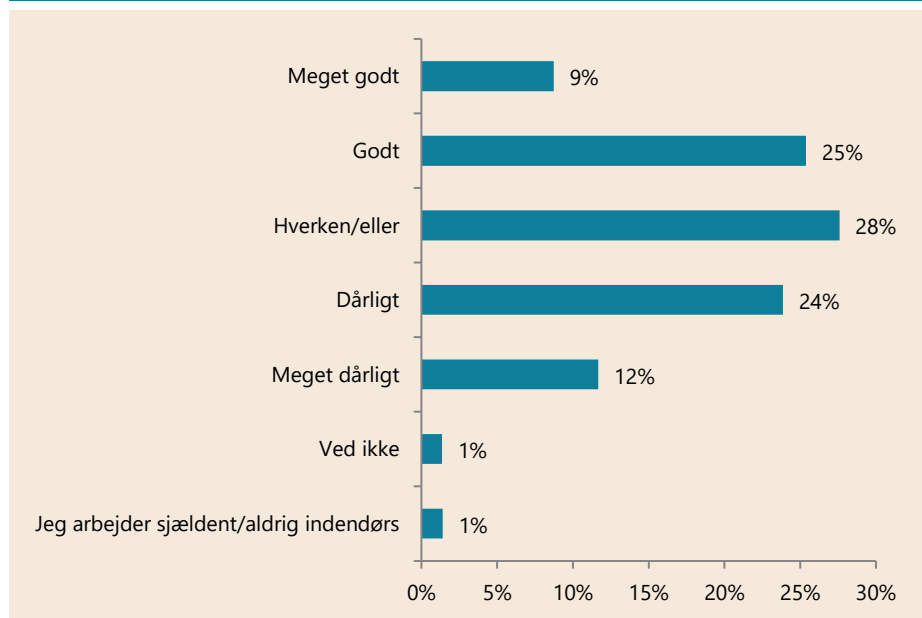
- **Flere end hver tredje (36 %) oplever dårligt indeklima på arbejdspladsen.** Blandt disse medlemmer har 8 ud af 10 (83 %) i meget høj, høj eller nogen grad oplevet en eller flere fysiske gener som følge af indeklimaet på deres arbejdsplads.
- **Mere end 2 ud af 3 oplever træthed/koncentrationsbesvær og/eller hovedpine som følge af dårligt indeklima.** Det gør sig gældende for hhv. 69 og 67 procent. Det er flere end der oplever irritation af øjne og slimhinder (57 %), åndedrætsproblemer (46 %) og kvalme (23 %).
- **Hver tredje (32 %) bekymrer sig dagligt over indeklimaet på arbejdspladsen.** Deltagerne peger på, at der ofte er for varmt, at mulighederne for justering af temperaturen er for dårlig, at luftkvaliteten ofte er ringe samt at udluftningsmulighederne og ventilationen er for dårlig.
- **Hver femte (21 %) udsættes for tobaksrøg i arbejdstiden.** For langt størstedelens vedkommende (97 %) udsættes de for passiv rygning fra borgerne.
- **Næsten en tredjedel drøfter ikke problemerne med indeklimaet med nogen.** 47 procent har talt med deres kolleger, mens 39 procent har talt med deres leder eller arbejdsmiljørepræsentant.
- **En tredjedel oplever ikke, at der er blevet taget hånd om problemerne med indeklimaet.** Tre ud af fire tillidsvalgte svarer dog, at arbejdspladsen har fokus på indeklimaet i arbejdspladsvurderinger.
- **Et fåtal bekymrer sig om radon.** Kun 6 procent bekymrer sig i høj eller meget høj grad, og knap hver femte (18 %) har ikke hørt om radon før. Hver tiende tillidsvalgte svarer, at deres arbejdsplads er blevet radon-testet, mens flere end halvdelen (52 %) svarer "Ved ikke".

Flere end hver tredje oplever dårligt indeklima på deres arbejdsplads

Samlet set vurderer flere end hver tredje (36 %), at indeklimaet på deres arbejdsplads er ringe (se Figur 1). Heraf svarer hele 12 procent, at indeklimaet er meget dårligt, mens 24 procent svarer, at det er dårligt.

I den modsatte ende af skalaen svarer 9 procent "Meget godt", mens 25 procent svarer "Godt". 28 procent svarer "Hverken/eller".

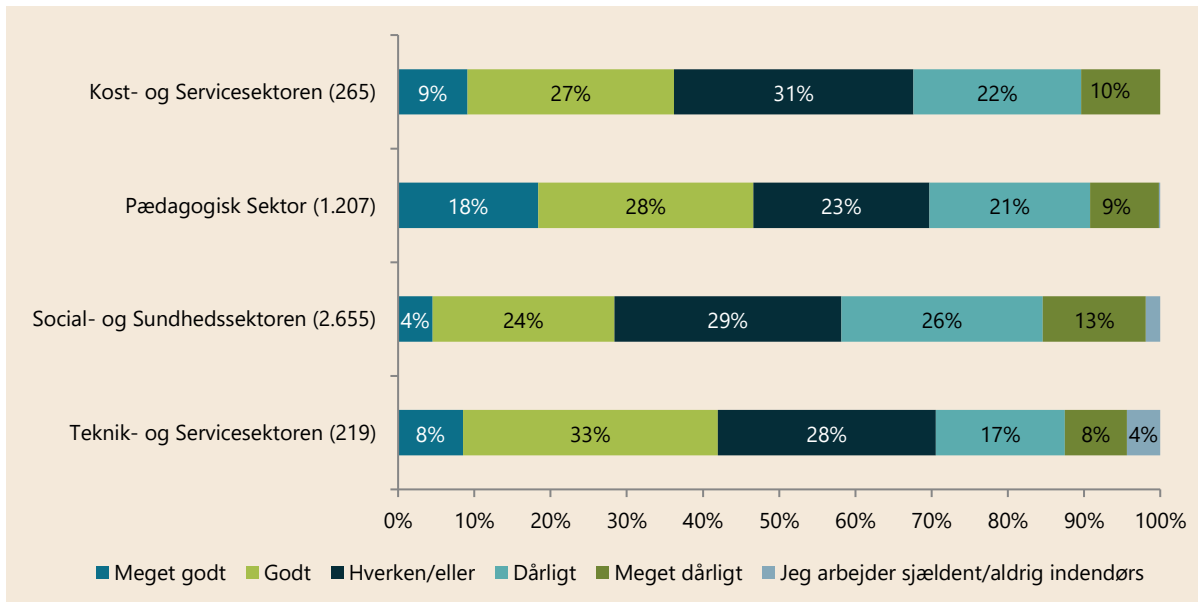
Figur 1. Hvor godt eller dårligt vil du samlet set vurdere indeklimaet på din arbejdsplads?

Antal svar: 4.222.

I Figur 2 på næste side ses svarene på spørgsmålet om deltageres vurdering af indeklimaet på deres arbejdsplads fordelt på sektor. Heraf fremgår det, at 4 ud af 10 (39 %) af medlemmerne fra Social- og Sundhedssektoren vurderer indeklimaet på deres arbejdsplads som værende dårligt eller meget dårligt. Det er flere end i både Kost- og Servicesektoren (32 %), Pædagogisk Sektor (30 %) og Teknik- og Servicesektoren (25 %).

**Figur 2. Hvor godt eller dårligt vil du samlet set vurdere indeklimaet på din arbejdsplads?
Opdelt på sektor**

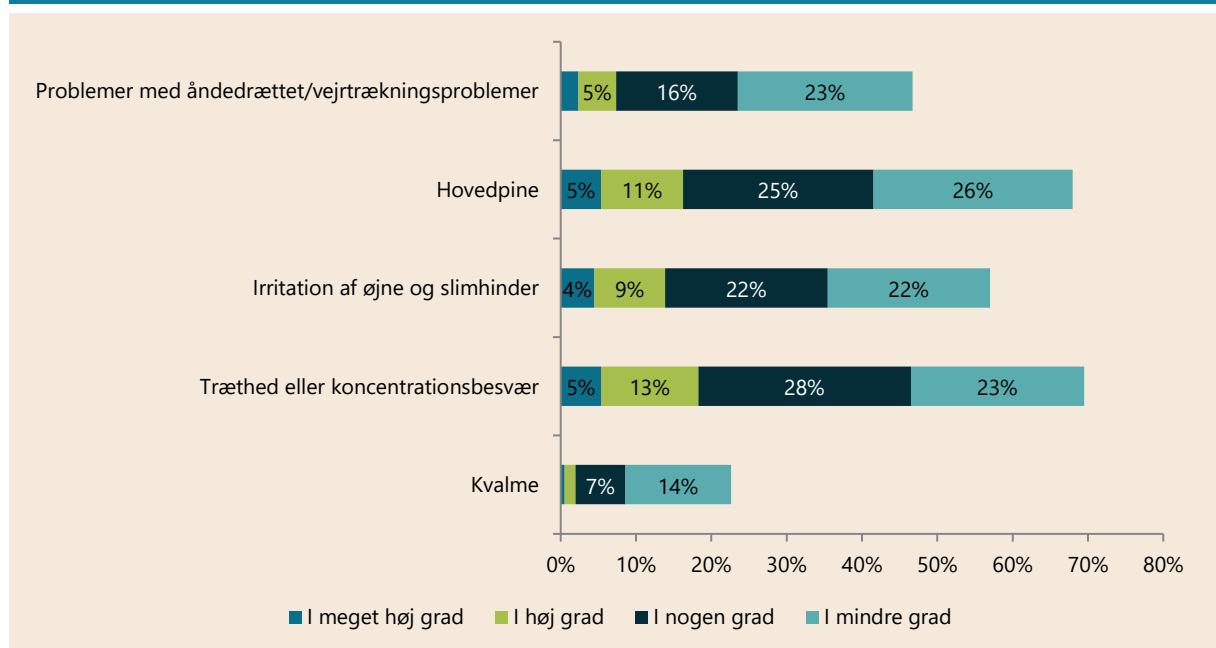
Antal svar fremgår af parenteserne. Svarkategorien "Ved ikke" fremgår ikke af figuren, men indgår i beregningerne. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren. Grundet afrundinger summerer tallene ikke til 100.

Flest oplever træthed/koncentrationsbesvær og hovedpine grundet dårligt indeklima

I Figur 3 herunder ses fordelingen af svar på spørgsmålet om, hvilke gener deltagerne oplever som følge af dårligt indeklima på deres arbejdspladser. Sammenlagt har 69 procent af deltagerne i undersøgelsen oplevet træthed eller koncentrationsbesvær, ligesom at 67 procent har oplevet hovedpine grundet dårligt indeklima. Det er flere, end der har oplevet de tre resterende gener i større eller mindre grad.

Irritation af øjne og slimhinder opleves af 57 procent af deltagerne. Lidt færre, nemlig 46 procent, har oplevet åndedræts- eller vejtrækningsproblemer som følge af arbejdspladsens ringe indeklima. Den gene, som færrest deltagere føler sig plagede af, er kvalme. Her har cirka hver fjerde (23 %) svaret, at de har oplevet genen i enten meget høj, høj, nogen eller mindre grad.

Figur 3. I hvilken grad oplever du følgende gener pga. dårligt indeklima på din arbejdsplads?

Antal svar: 3.797. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren. Svarkategorierne "Slet ikke" og "Ved ikke" fremgår ligeledes heller ikke af figuren, men indgår i beregningerne.

Gener blandt 8 ud af 10 af de medlemmer der vurderer, at indeklimaet på deres arbejdsplads er ringe

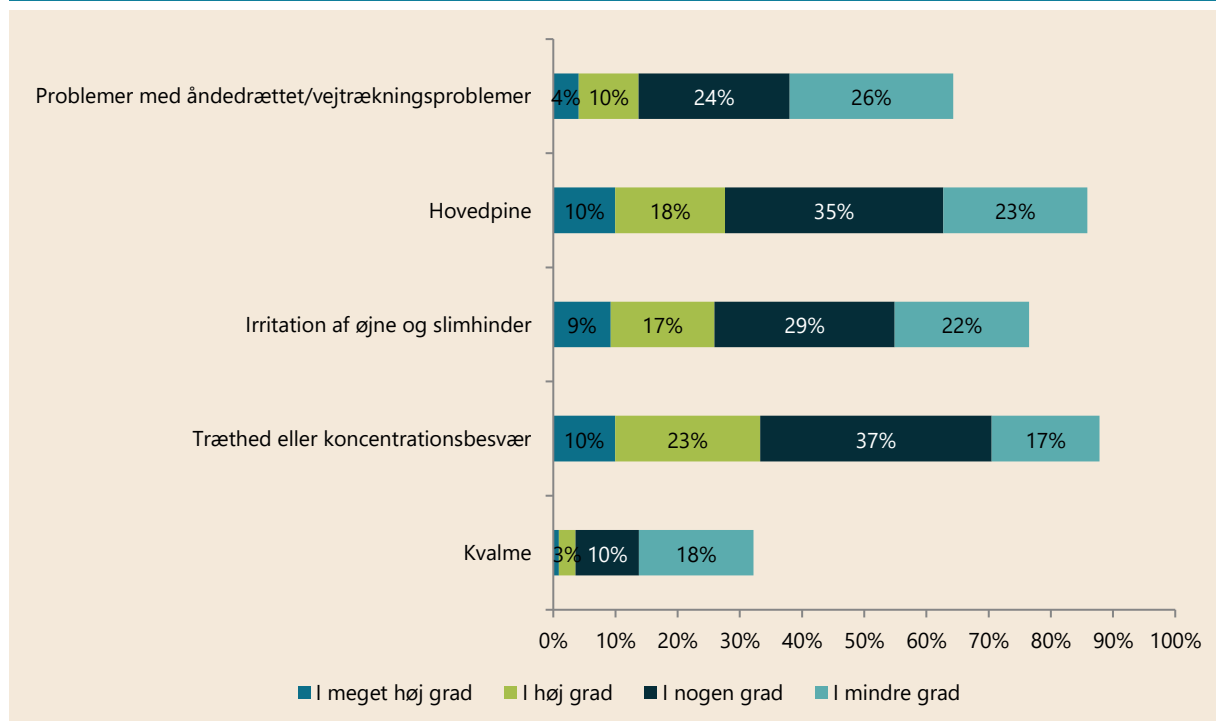
I Figur 4 herunder er fordelingen af svar på spørgsmålet om gener vist for de medlemmer, der har svaret, at indeklimaet på deres arbejdsplads er enten dårligt eller meget dårligt.

Som for den samlede deltagergruppe har flest oplevet træthed eller koncentrationsbesvær samt hovedpine. I alt har 87 procent oplevet dette i større eller mindre grad som følge af dårligt indeklima på deres arbejdsplads. Dernæst kommer hovedpine, som 86 procent har oplevet.

Færre har oplevet irritation af øjne og slimhinder (77 %) og problemer med åndedrættet (64 %). Hver tredje (32 %) af medlemmerne har oplevet kvalme grundet ringe indeklima på arbejdspladsen.

Overordnet set har 83 procent af medlemmerne, der vurderer indeklimaet på deres arbejdsplads som værende ringe, oplevet gener som følge heraf (ikke vist i figur).

Figur 4. I hvilken grad oplever du følgende gener pga. dårligt indeklima på din arbejdsplads? For deltagere der vurderer indeklimaet på deres arbejdsplads som meget dårligt eller dårligt.

Antal svar: 1.438. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

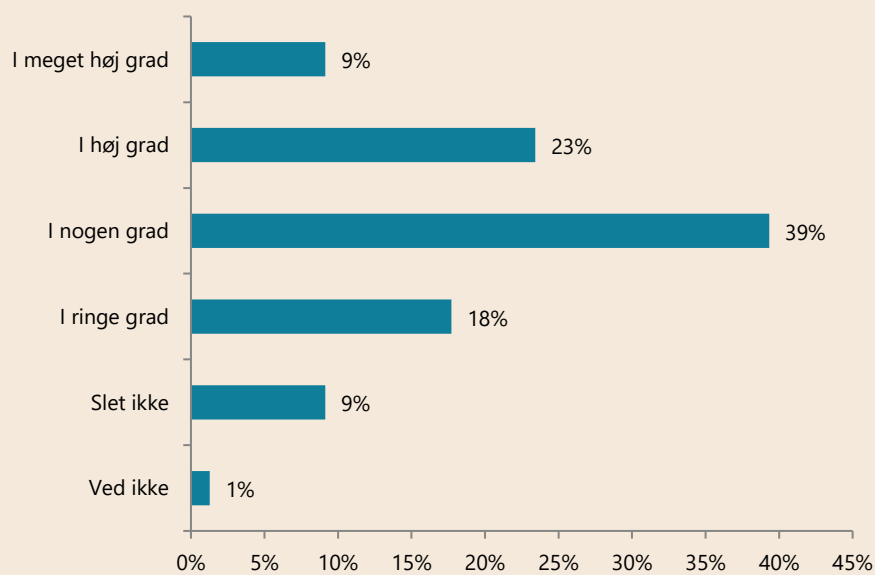
Anm.: Figuren indeholder kun svar fra de medlemmer som har svaret "Meget dårligt" eller "Dårligt" til spørgsmålet om, hvor godt eller dårligt de samlet set vil vurdere indeklimaet på deres arbejdsplads.

Hver tredje bekymrer sig om indeklimaet på deres arbejdsplads

Deltagerne er også blevet spurgt, om de i deres daglige arbejde bekymrer sig om indeklimaet på deres arbejdsplads. Her svarer sammenlagt 32 procent, at de i meget høj grad eller i høj grad bekymrer sig om dette (se Figur 5). 39 procent svarer "I nogen grad", mens sammenlagt 27 procent svarer "I ringe grad" eller "Slet ikke".

Blandt de deltagere, der vurderer indeklimaet på deres arbejdsplads som værende dårligt eller meget dårligt, bekymrer 43 procent sig i meget høj eller høj grad om indeklimaet (ikke vist i figur).

Figur 5. I hvilken grad bekymrer du dig i dit daglige arbejde om indeklimaet på din arbejdsplads?

Antal svar: 4.152.

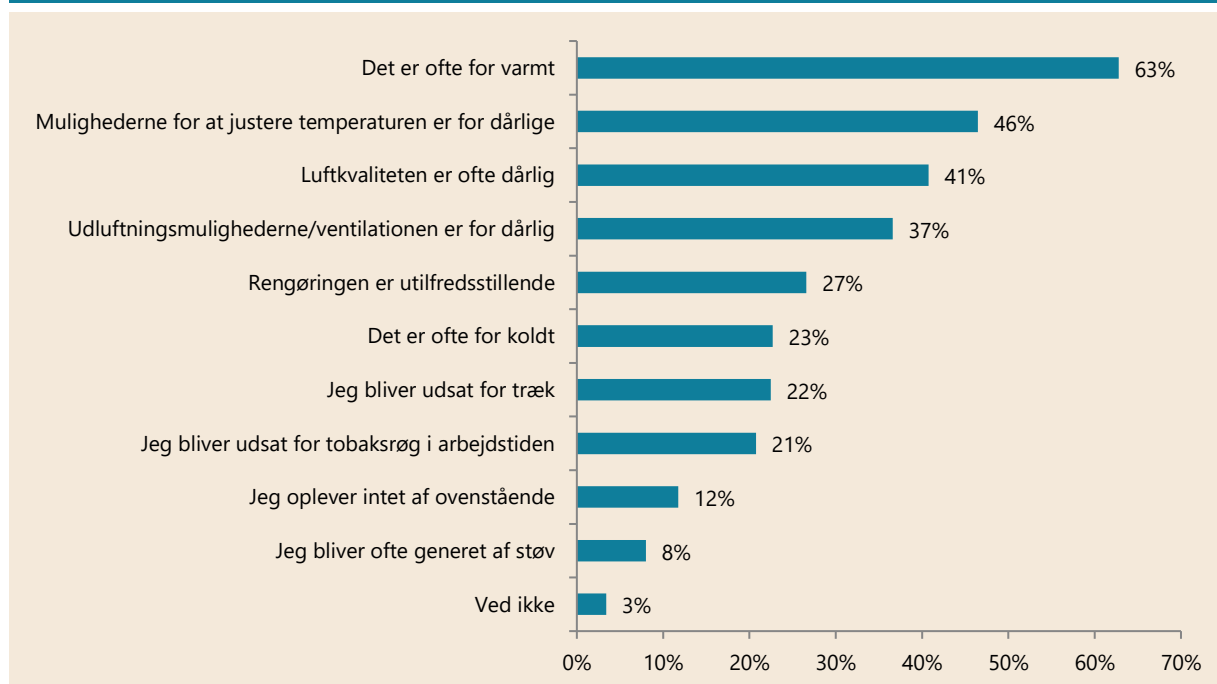
Flest oplever, at det ofte er for varmt på deres arbejdsplads

På spørgsmålet om hvad deltagerne oplever på deres arbejdsplads, har flest (63 %) svaret, at der ofte er for varmt (se Figur 6). Dernæst har 46 procent svaret, at mulighederne for at justere temperaturen er for dårlige. 41 procent oplever problemer med luftkvaliteten, og 37 procent synes, at udluftningsmuligheder og ventilation er for dårlig.

27 procent har peget på, at rengøringen er utilfredsstillende. 23 procent svarer, at det ofte er for koldt, mens 22 procent bliver udsat for træk. 21 procent bliver udsat for tobaksrøg i arbejdstiden, og endelig svarer 8 procent, at de ofte generes af støv på deres arbejdsplads.

12 procent har svaret, at de ikke oplever noget af det nævnte, mens 3 procent har svaret "Ved ikke".

Figur 6. Oplever du noget af følgende på din arbejdsplads? - Du kan sætte flere kryds.

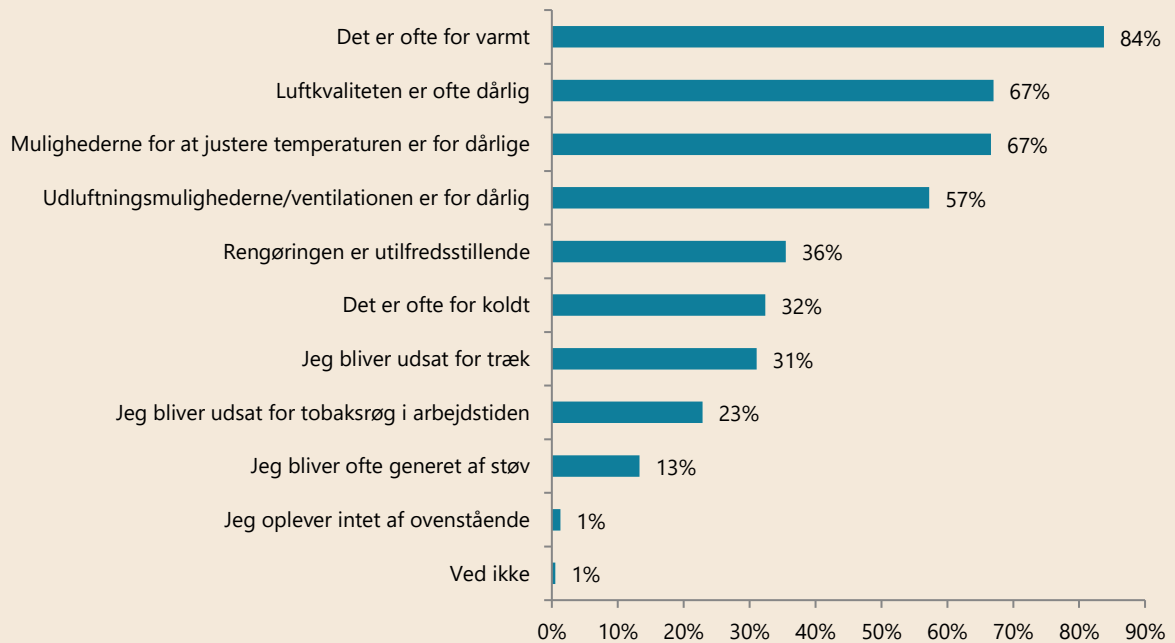

Antal svar: 3.806.

Spørgsmålet er ikke blevet stillet til ansatte i dagplejen.

I Figur 7 på næste side ses fordelingen af svar på ovenstående spørgsmål for de medlemmer, der har vurderet indeklimaet på deres arbejdsplads som enten dårligt eller meget dårligt. Som for den samlede gruppe af deltagere svarer flest (84 %) i denne gruppe ligeledes, at det ofte er for varmt på deres arbejdsplads. Næstflest (67 %) har oplevet, at luftkvaliteten samt mulighederne for temperaturjusteringer er dårlige.

Figur 7. Oplever du noget af følgende på din arbejdsplads? – Du kan sætte flere kryds. For deltagere der vurderer indeklimaet på deres arbejdsplads som meget dårligt eller dårligt.

Antal svar: 1.443.

Anm.: Figuren indeholder kun svar fra de medlemmer som har svaret "Meget dårligt" eller "Dårligt" til spørgsmålet om, hvor godt eller dårligt de samlet set vil vurdere indeklimaet på deres arbejdsplads.

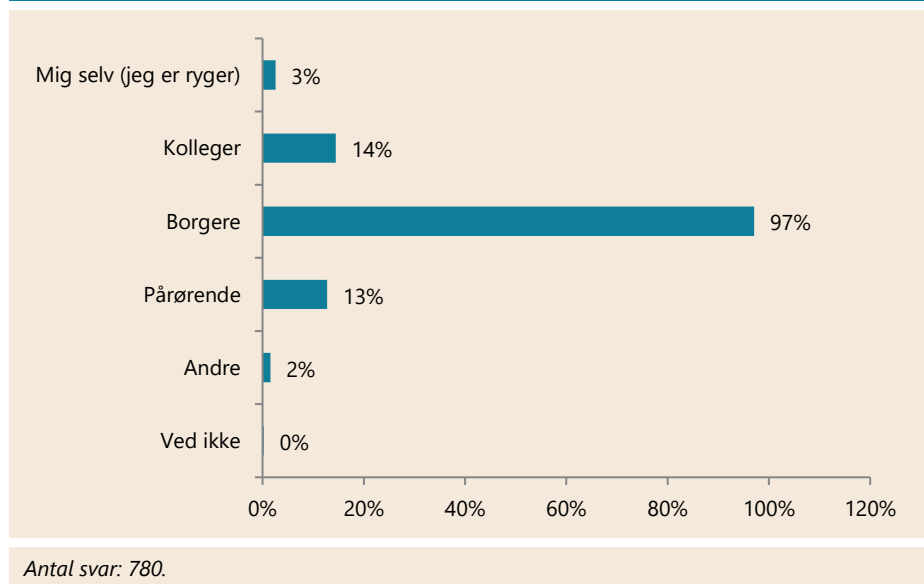

Medlemmerne udsættes for passiv rygning af borgerne

Deltagerne blev også stillet et spørgsmål om, hvorvidt de er udsat for tobaksrøg i arbejdstiden (ikke vist i figur). De 21 procent som svarede "Ja" til dette, blev yderligere bedt om at uddybe, hvem der udsætter dem for røg (se Figur 8). Hertil svarede langt størstedelen (97 %), at de udsættes for passiv rygning af borgerne.

Dernæst har deltagerne peget på, at kolleger (14 %) og pårørende (13 %) udsætter dem for tobaksrøg i arbejdstiden. Kun 3 procent svarede, at røgen skyldes, at de selv er rygere.

Figur 8. Du har svaret, at du er udsat for tobaksrøg i arbejdstiden. Hvem udsætter dig for tobaksrøg? - Du kan sætte flere kryds.

Problemer med indeklimaet på arbejdspladsen drøftes med kolleger, ledere og arbejdsmiljørepræsentanter

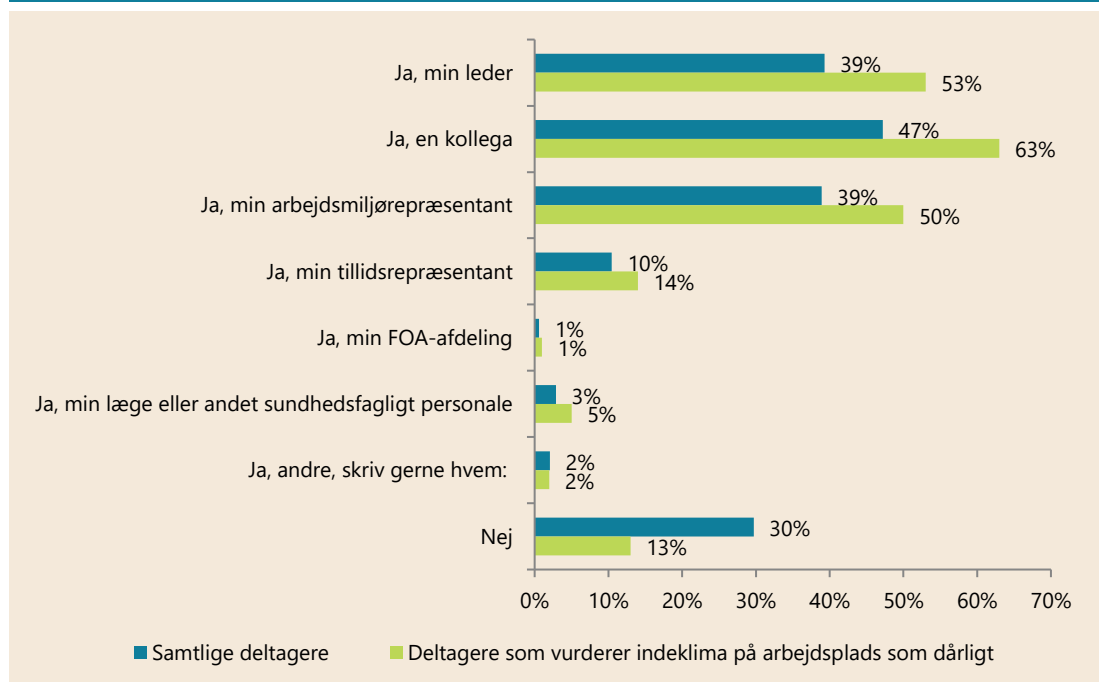
Figur 9 viser, hvem medlemmer taler med om de problemer, som de har oplevet med indeklimaet. Derudover ses fordelingen af svar blandt medlemmer, der har svaret, at de har et dårligt eller meget dårligt indeklima.

For samtlige deltagere i undersøgelsen har flest talt med kollegerne (47 %), efterfulgt af deres leder (39 %) og deres arbejdsmiljørepræsentant (39 %). 10 procent har talt med tillidsrepræsentanten. Kun få (3 %) har vendt problemerne med en læge eller andet sundhedsfagligt personale, og kun 1 procent har henvendt sig direkte til deres FOA-afdeling.

Undersøgelsen viser også, at hele 30 procent ikke har talt med nogen af de nævnte angående de oplevede problemer med indeklimaet på deres arbejdspladser.

Blandt den afgrænsede gruppe af deltagere, for hvem indeklimaet på deres arbejdsplads anses som ringe, har 63 procent talt med deres kolleger om problemerne med indeklimaet. Det er flere end der har talt med deres leder (53 %) eller med deres arbejdsmiljørepræsentant (50 %). Kun cirka hver tiende (13 %) har ikke talt med nogen om indeklimaproblemerne.

Figur 9. Har du talt med nogen af følgende om de problemer, du har oplevet med indeklimaet på din arbejdsplads? - Du kan sætte flere kryds.

Antal svar: Samtlige deltagere (3.784), deltagere som vurderer indeklima på arbejdsplads som dårligt eller meget dårligt (1.436).

Spørgsmålet er ikke blevet stillet til ansatte i dagplejen.

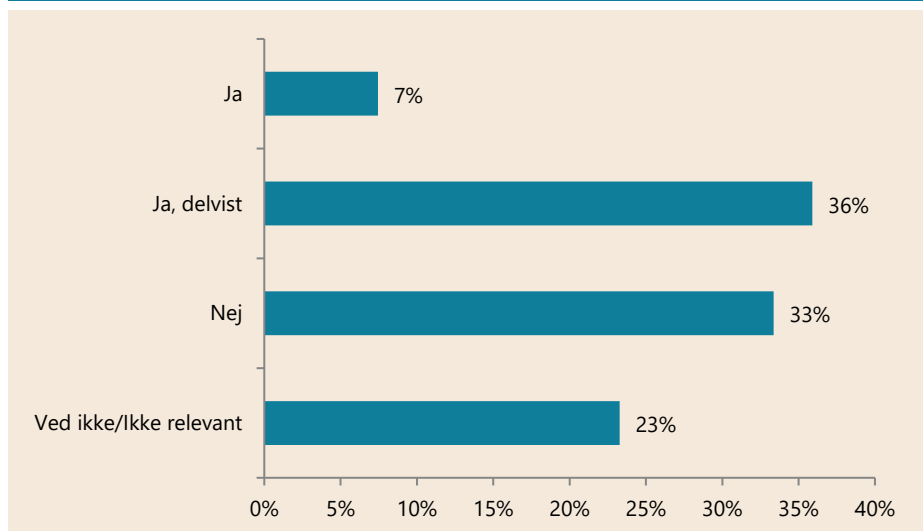
De deltagere, der svarede "Ja, andre...", havde desuden mulighed for at uddybe deres svar. Flertallet skriver her, at de har vendt problemerne med teknisk servicepersonale/pedeller på deres arbejdsplads eller borgerne i de hjem, hvor de kommer i forbindelse med deres arbejde.

En tredjedel oplever ikke, at der er blevet taget hånd om problemerne med indeklimaet

En tredjedel af medlemmerne (33 %) svarer, at der ikke er blevet taget hånd om de indeklimaproblemer, de oplever på arbejdspladsen. Dette fremgår af Figur 10 herunder. Modsat svarer 7 procent "Ja" til spørgsmålet, mens 36 procent svarer "Ja, delvist".

Bemærk, at hele 23 procent har svaret "Ved ikke/Ikke relevant" til spørgsmålet.

Figur 10. Er der blevet taget hånd om problemet?

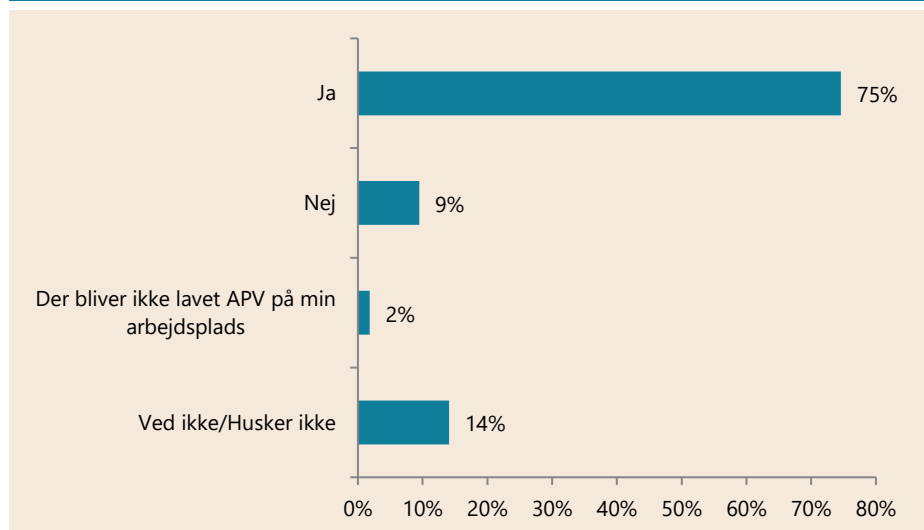
Antal svar: 3.779.

Spørgsmålet er ikke blevet stillet til ansatte i dagplejen.

Tre ud af fire tillidsvalgte siger, at APV'en har fokus på indeklimaet

Alle tillidsvalgte i undersøgelsen blev spurgt om, hvorvidt der på deres arbejdsplads er fokus på indeklimaet i arbejdspladsvurderingen (se Figur 11). Tre ud af fire (75 %) svarer "Ja", mens 9 procent svarer "Nej". Kun 2 procent af de tillidsvalgte svarer, at der slet ikke udføres arbejdspladsvurderinger på deres arbejdsplads. En stor andel på 14 procent svarer "Ved ikke".

Figur 11. Bliver der spurgt om indeklimaet i arbejdspladsvurderingen (APV) på din arbejdsplads?

Antal svar: 753.

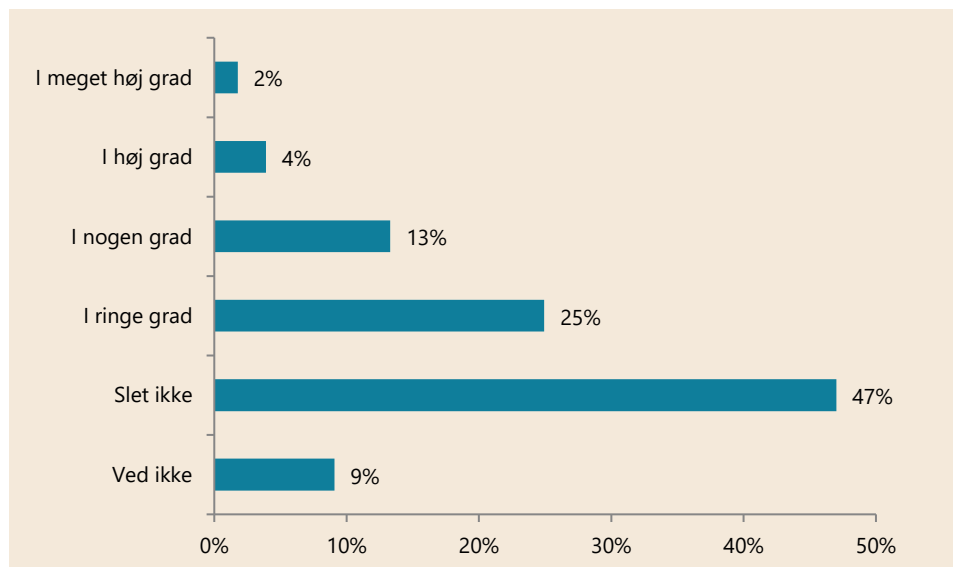
Spørgsmålet er kun stillet til tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter. Spørgsmålet er ikke blevet stillet til medlemmer i dagplejen.

Kun få bekymrer sig om radon på arbejdspladsen

Undersøgelsen om indeklima indeholdte også nogle spørgsmål om radon. Radon er en sundhedsskadelig, radioaktiv luftart, der kan sive inde i bygninger gennem undergrunden. Indledningsvist blev deltagerne spurgt, om de har hørt om radon. Til dette svarede tre ud af fire (76 %) "Ja". Derudover svarede 18 procent "Nej", mens yderligere 6 procent svarede "Ved ikke/Husker ikke" (ikke vist i figur).

Deltagerne, der har hørt om radon, blev herefter spurgt, i hvilken grad de bekymrer sig om radonniveauet på deres arbejdsplads. Fordelingen af disse svar fremgår af Figur 12 nedenfor. Tæt på halvdelen (47 %) har svaret, at de slet ikke bekymrer sig. Kun 2 procent svarer, at de i meget høj grad bekymrer sig om radonniveauet på deres arbejdsplads. Yderligere 4 procent bekymrer sig i høj grad, og 13 procent i nogen grad. 25 procent bekymrer sig kun i ringe grad.

Figur 12. I hvilken grad bekymrer du dig om radonniveauet på din arbejdsplads?

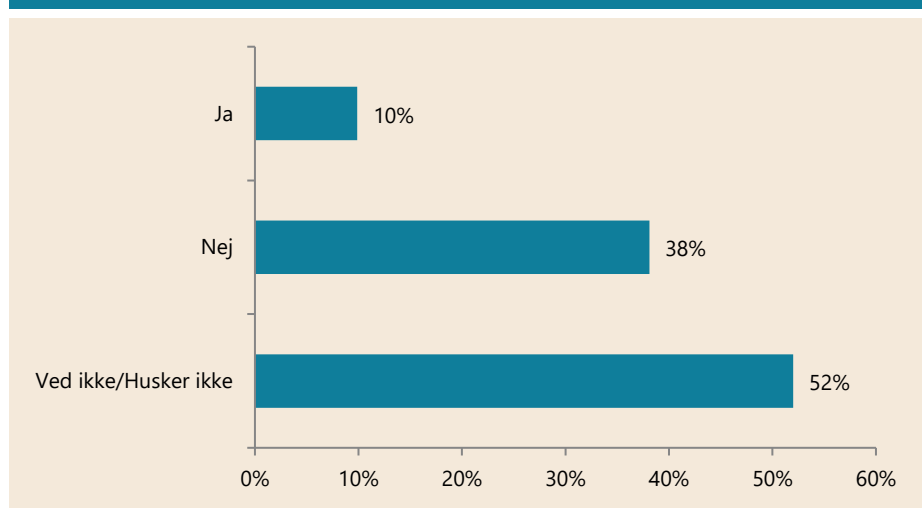
Antal svar: 3.268.

Spørgsmålet er blevet stillet til dem, der har svaret "Ja" til spørgsmålet om, hvorvidt de har hørt om radon.

Kun hver tiende tillidsvalgte svarer, at deres arbejdsplads er blevet radon-testet

Tillidsvalgte, som har hørt om radon, blev yderligere spurgt om, hvorvidt niveauet af radon er blevet undersøgt på deres arbejdsplads. Til det svarer mere end halvdelen (52 %) "Ved ikke". 38 procent svarer "Nej", mens kun hver tiende af de tillidsvalgte (10 %) oplyser, at deres arbejdsplads er blevet undersøgt for radon.

Figur 12. Er niveauet af radon blevet undersøgt på din arbejdsplads?

Antal svar: 657.

Spørgsmålet er blevet stillet til tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter, som har svaret "Ja" til spørgsmålet om, hvorvidt de har hørt om radon.

Afsluttende kommentarer

Til slut havde deltagerne i undersøgelsen mulighed for at skrive en kommentar til emnet om indeklima. I alt 313 benyttede sig af dette.

En gennemgang af kommentarerne viste, at særligt ansatte i hjemmeplejen oplever et ringe indeklima, som er præget af høje temperaturer og dårlige muligheder for udluftning grundet træk.

Derudover påpeger en stor del af deltagerne, at de arbejder i ældre bygninger, som hindrer mulighederne for udluftning samt justering af temperaturer. Dertil beskriver flere, at sommeren med høje temperaturer, har været medvirkende til ekstrem indendørs varme.

Slutteligt gør en del opmærksom på, at der for nyligt er foretaget undersøgelser af radonniveauet på deres arbejdsplads, men at de endnu ikke er blevet forelagt resultaterne.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 22. juni til 5. juli 2018.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt to påmindelser til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end indeklimateklima.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen er FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med statistisk usikkerhed. Sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 11.383 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 47 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 11.336. 4.634 medlemmer, svarende til 41 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 38 procent svarede på alle spørgsmål, mens 3 procent afgav nogle svar.

I alt svarede 4.222 medlemmer på ét eller flere spørgsmål om indeklimateklima.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede.

Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede.

Data er vægtet for sektor og alder.